

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
кафедра країнознавства та туризму
Українська асоціація туристських агенцій
Асоціація в'їзних туроператорів України
Інститут досліджень діаспори

ТУРИЗМ У ХХІ СТОЛІТТІ: ВИКЛИКИ ТА РЕАГУВАННЯ

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції
Київ, 27 листопада 2020 р.

УДК 338.486.2(082)
Т86

Туризм у ХХІ столітті: виклики та реагування [Матеріали міжнародної науково-практичної конференції]. – К., 2020. – 214 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, протокол № 5 від 11 грудня 2020 р.

Рада конференції:

Губерський Леонід – академік НАНУ, ректор КНУ імені Тараса Шевченка, *співголова*; *Телемаху Луїс* – Надзвичайний та Повноважний Посол Республіки Кіпр в Україні, *співголова*; *Рудіч Антон* – президент Української асоціації туристських агенцій; *Юхновець Марія* – президентка Асоціації в'їзних туроператорів України; *Олійник Ярослав* – академік НАПНУ, декан географічного факультету КНУ імені Тараса Шевченка; *Любіцева Ольга* – д.геогр.н., професорка, завідувачка кафедри країнознавства та туризму КНУ імені Тараса Шевченка; *Антоненко Володимир* – д.геогр.н., професор, завідувач кафедри міжнародного туризму Київського університету культури; *Архипова Людмила* – д.т.н., професорка, завідувачка кафедри туризму Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу; *Басюк Дарія* – д.е.н., професорка, завідувачка кафедри аграрного консалтингу і туризму Національного університету біоресурсів і природокористування України; *Дудник Іван* – д.геогр.н., професор, завідувач кафедри міжнародного туризму і країнознавства факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету; *Мальська Марта* – д.е.н., професорка, завідувачка кафедри туризму Львівського національного університету імені Івана Франка; *Меліх Олена* – д.е.н., професорка, завідувачка кафедри туристського бізнесу та рекреації Одеської національної академії харчових технологій; *Парфіненко Анатолій* – к.і.н., доцент, завідувач кафедри туристського бізнесу Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна; *Ткаченко Тетяна* – д.е.н., професорка, завідувачка кафедри туризму та рекреації Київського національного торговельно-економічного університету

Оргкомітет конференції:

Винниченко Ігор – к.г.н, доцент кафедри країнознавства та туризму КНУ імені Тараса Шевченка, директор Інституту досліджень діаспори; *Гринюк Діана* – к.г.н., асистентка кафедри країнознавства та туризму КНУ імені Тараса Шевченка; *Сировець Сергій* – к.г.н, доцент кафедри країнознавства та туризму КНУ імені Тараса Шевченка, *відповідальний секретар*

ISBN 978-617-674-053-7

Збірка матеріалів міжнародної науково-практичної конференції містить результати студіювань науковців, педагогів, аспірантів та студентів різних регіональних центрів, а також практиків туризму. У публікаціях висвітлюються та аналізуються питання ризиків у туристській індустрії, венчурного капіталу в туризмі, ризик-менеджменту в туризмі, вітчизняного та зарубіжного досвіду реагування на COVID-19, валютних та інвестиційних ризиків у царині туризму і рекреації, мінімізації ризиків в індустрії туризму, банкрутства підприємств туріндустрії, кадрового забезпечення інноваційної та креативної туристської діяльності.

© Винниченко І., упорядкування, 2020

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Глобальна криза, викликана пандемією COVID-19, радикально змінила діяльність туристичної галузі у всьому світі. Згідно даних Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) внаслідок пандемії COVID-19 світова туристична галузь з початку 2020 року (порівняно з аналогічним періодом у 2019 році) має негативні наслідки: скорочення прибуттів міжнародних туристів від 850 мільйонів до 1,1 млрд осіб; сума недоотриманих експортних надходжень від туризму – від 910 мільярдів до 1,2 трильйона доларів США; від 100 до 120 мільйонів втрачених робочих місць у туристичній сфері [1].

За даними UNWTO World Tourism Barometer повна ізоляція, яка була введена в зв'язку із поширенням пандемії COVID-19, призвела до зниження кількості міжнародних туристів в травні 2020 року на 98% порівняно з 2019 роком. В період з січня по травень 2020 року порівняно з аналогічним періодом 2019 року кількість туристів зменшилась на 56% або на 300 млн осіб, що призвело до втрат надходжень від світового туризму в розмірі 320 млрд доларів США, що більше, ніж в три рази перевищує втрати під час глобальної економічної кризи 2009 року [2].

Значний негативний вплив відчувають усі галузі, на які туризм здійснює суттєвий мультиплікативний ефект, зокрема авіація, виробництво, сільське господарство, постачання продовольчих товарів та напоїв. Наприклад, відміна рейсів та закриття аеропортів призвели до тимчасової втрати більше 10 млн. робочих місць у цивільній авіації. За останніми оцінками Міжнародної асоціації авіаційного транспорту (IATA), втрати галузі можуть сягнути 113 млрд дол. Загалом, за оцінками IATA, міжнародний авіа бізнес може скоротитися на 19% [3].

Основними факторами, які негативно впливають на довіру і рішення споживачів туристичних послуг є: обмеження на поїздки та закриття кордонів, які діють у більшості пунктів призначення, проблеми безпеки, пов'язані з поїздками, спалахи вірусу і ризики нових заборон, небезпека пов'язана з відсутністю надійної інформації та погіршення економічної ситуації.

Галузь туризму потребує перезавантаження. В найближчому майбутньому світ усе ще чекають серйозні проблеми, починаючи з невизначеної тривалості періоду пандемії та завершуючи обмеженнями на пересування, і все це в контексті глобальної економічної рецесії. Країни в усьому світі впроваджують широкий ряд заходів для мінімізації наслідків пандемії COVID-19 і стимулювання відновлення туристичного сектора.

В Україні сьогодні спостерігається значне відставання у темпах впровадження заходів на підтримку туристичного сектора, що ставить під загрозу конкурентоспроможність галузі на світовому ринку. Вітчизняний туризм пот-

ребує впровадження системних заходів для підтримки туристичного бізнесу, збереження робочих місць і джерел доходів населення, розвитку та адаптації галузі до нових умов. З метою підтримки галузі туризму урядом України запроваджено ряд заходів:

- для підтримки ліквідності виділено 4 млрд грн. на компенсацію відсотків за існуючими позиками для мікро- та малих підприємств; розширена програма доступних позик (5-7-9 %); 24 млрд грн. для забезпечення позик із державними гарантіями інвестицій; 1,6 млрд грн. на підтримку креативних галузей;
- відстрочка платежів за існуючими позиками та заставами шляхом введення нульової декларації та податку на виведений капітал, скасовується тотальна фіскалізація з повним впровадженням програмного забезпечення РРО;
- відтермінування податкових зобов'язань, їх послаблення або скасування. Термін сплати податків на землю, на оренду землі та податку на нерухомість, оплата якого мала відбутися в квітні 2020 року, подовжено до 30 червня 2020 р., а аналогічні податки за березень 2020 р. скасовано;
- виплачується тимчасова матеріальна допомога з безробіття для тих, хто втратив роботу внаслідок пандемії COVID-19; виплачується в сумі двох третіх від суми заробітної плати за кожну скорочену робочу годину, але не більше зафіксованої суми, а саме встановленої мінімальної щомісячної заробітної плати; підвищення пенсій і виплат по безробіттю [4].

В умовах обмеженнями на пересування туристів та закриття кордонів для розвитку вітчизняного туристичного бізнесу пріоритетним напрямком є розвиток внутрішнього туристичного ринку. На нашу думку, на період пандемії необхідно:

- збільшити видатки з державного бюджету на розвиток туризму;
- постійно оптимізувати й оновлювати робочі інструкції для туристичного сектора;
- здійснювати державну підтримку внутрішнього повітряного та залізничного транспортних сполучень;
- впроваджувати туристичні ваучери і кредитні лінії для підтримки внутрішнього туризму;
- продовжити відтермінування податкових зобов'язань для об'єктів розміщення та кейтерингу з оплати ПДВ та додатку на прибуток;
- здійснювати пошук інноваційних моделей, впроваджувати нові підходи, застосування інформаційних технологій, вдосконалювати загальну модель комунікацій, які сприятимуть доступу до туристичних об'єктів та залучатимуть нову аудиторію, розвиватимуть нові навички і підтримуватимуть перехід туристів до нових умов.

Особливої актуальності в умовах сучасних викликів і загроз, викликаних пандемією COVID-19, набуває розвиток сільського зеленого туризму. Привабливість сільського туризму, його конкурентоздатність залежать від трансформаційних змін середовища функціонування ринку в напрямку впровадження

технологізації та інформатизації розвитку сільських територій; доступності для громадян переваг і можливостей цифрових технологій під час подорожей; розвитку цифрового туристичного підприємництва.

На сучасному етапі і в майбутньому успіх у відновленні туризму залежить як від міждержавної, так і державно-приватної співпраці, від зусиль усіх зацікавлених сторін в різних регіонах і галузях. Розробка і введення в дію своєчасних, масштабних зусиль і узгоджених механізмів дозволить нівелювати наслідки пандемії COVID-19.

1. International tourism and COVID-19. UNTWO, 2020 [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.unwto.org/international-tourism-and-covid-19
2. Impact of COVID-19 on global tourism made clear as unwto counts the cost of standstill' 2020. UNTWO, 2020. [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.unwto.org/news/impact-of-covid-19-on-global-tourism-made-clear-as-unwto-counts-the-cost-of-standstill
3. COVID-19: Resources for Airlines & Air Transport Professionals, IATA, 2020. [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.iata.org/en/programs/covid-19-resources-guidelines/
4. The COVID-19 pandemic and its consequences in the field of tourism in Ukraine. HDC Hotel&Destination Consulting. 2020. [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.ntoukraine.org/assets/file/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf

Мудрієвська Юлія, Ніколайчук Ольга

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ СВІТОВОГО РИНКУ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ COVID-19

Світовий ринок готельних послуг представляє особливу сферу стійких ринкових відносин, які переросли національні кордони і що виникають між покупцями і продавцями готельних послуг, тобто між відвідувачем і готельними компаніями. Динаміка розвитку світового ринку готельних послуг знаходиться в прямій залежності від динаміки показників міжнародного туризму, а також економічних, геополітичних та соціальних тенденцій в світі.

Світовий ринок готельних послуг- це система міжнародних відносин обміну, де основним товарним об'єктом виступають дії (операції) підприємства з розміщення споживача шляхом надання номера (місця) для тимчасового проживання в готелі, а також інша діяльність, пов'язана з розміщенням та тимчасовим проживанням.

Пандемія COVID-19 внесла значні зміни у роботі світових та вітчизняних ринків готельного господарства. Закриті кордони держав, скасування авіасполучення, обмеження пересування у межах України між областями й абсолютна ізоляція країн одна від одного спровокували купу проблем у готельному секторі.